

זאת הברית

ביטאון האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים

ינואר 2009 - חורף תשס"ט

ISSN: 1565-8813

גיליון מספר 23

תוכן עניינים

הקדמה

גרשון נראל

עמוד 1

הרצאה על נושא התחברות

יוחנן זיידן

עמוד 2

מסר חג שבועות

חנן לוקץ

עמוד 6

בית אבות "אבן העזר"

ג'וני חורי

עמוד 7

קהילת "אל רואי"

עופר אמיתי

עמוד 8

קהילת "פרחי המדבר"

דב ביקס

עמוד 9

מהתקשורת:

כתבה ב"דיעות אחרונות"

שרה נראל

עמוד 10

"מבצע הסד" ערב קום המדינה

גרשון נראל

עמוד 11

הקדמה

גרשון נראל

גליון זה מובא לדפוס בימי הלחימה של צה"ל נגד הטרוריסטים של החמאס ברצועת עזה במסגרת מבצע "עופרת יצוקה". לא מעט יהודים תלמידי ישוע המשיח משרתים בצבא הן בסדיר והן במילואים, וביניהם קצינים ומפקדים במגוון חילות. לא זו בלבד שצה"ל אינו מהסס לגייס יהודים משיחיים, אלא שהצבא אף יודע שהוא יכול לסמוך על שירותם הנאמן והאחראי של בני הקהילות המשיחיות בארץ - ותיקים ועולים חדשים.

בגיליון זה מובאים כמה היבטים בחיי היהודים חסידי ישוע בארץ מנקודת מבט של המחצית השנייה של שנת 2008. במדור של הקהילות אנו מתוודעים אל שתי קהילות נוספות, ובנוסף שמחים לקבל מידע על בית האבות "אבן העזר" בחיפה ממקור ראשון. המאמר ההגותי על "התחברות" באמונתנו ובקהילותינו תופס מקום מרכזי בגיליון.

הסמינר הדו-שנתי של האגודה ייערך גם השנה במושב יד השמונה (סוף ינואר 2009), בשיתוף פעולה עם הכנס הארצי של זקני הקהילות. הנושא הוא "הסמכות הרבנית והמסורת היהודית בחיי הקהילה המשיחית בכלל והמאמין המשיחי בפרט". הכינוס יהיה פתוח לדיון לכל הנוכחים.

תפילתנו היא שבעזרת אבינו שבשמים ואדונינו ישוע המשיח נוכל להבין את האירועים הצבאיים והמדיניים המתרחשים סביבנו בימים מיוחדים אלה של

חייל על גבול רצועת עזה

אחרית הימים. שובו של האדון קרוב והאתגר שלנו הוא להיות ערניים ושוקדים לקראת בואו "כי בשעה אשר לא תדמו יבוא בן-האדם" (מתי כד 44). Ω

"מבצע חסד" ב-1948: המעמד התיאולוגי של יהודים משיחיים נוכח הכנסיות ההיסטוריות

גרשון נראל

(חלק ג')

במקביל לכך, בתוככי הדרגים האנגליקנים הבכירים, כמו גם בכנסיות אחרות, שררו ספקות מתמידים באשר לנאמנותם המוחלטת של היהודים המשיחיים כלפי הממסד הכנסייתי מאמות העולם. ראשי הכנסייה והמיסיון חשדו בכך שליהודים המאמינים בישוע "נאמנות כפולה" הן לבית-הכנסת והן לכנסייה, ולא נאמנות בלעדית לכנסייה. החשש בקרב אנשי כמורה היה, שכאשר יהודים נוצרים ייסדו במדינת היהודים קהילה עצמאית משלהם, הם יתנתקו לא רק ממנהגי הנצרות ההיסטורית וממסורתיה, אלא גם ישתחררו מההגמוניה שלה.

"במשיח אין יהודי ואין גוי"

בשעה שהיהודים חסידי ישוע הציוניים ראו את עצמם כחלק בלתי נפרד מעם ישראל מבחינה אתנית ולאומית, טענו בכנסיות שהם "יהודים לשעבר" בלבד, ושעליהם להיטמע בגוף האוניברסלי של המאמינים, ללא ייחודיות יהודית, וזאת לאור פרשנות מגמתית של דברי פולוס, כי במשיח "אין עוד לא יהודי ולא יווני" (אל הגלטים ג 28). קרי, בשלהי המנדט מנהיגי הכנסיות לא ראו שום פסול בכך שהיהודים המאמינים בישוע ימשיכו להיטמע בכנסיות הגויים כפי שהיה נהוג במשך מאות בשנים. נהפוך הוא, הם ניסו למנוע את האפשרות שתתגבש תשתית אנושית וארגונית שתהיה מסוגלת להביא לכך שבמדינת היהודים תצמחנה קהילות "עצמאיות מדי" של יהודים משיחיים, שבפועל יהיו "מייחדים", אשר ימולו את בניהם למשל ויחליפו את יום הראשון ביום השבת.

אמנם לאחר "מבצע חסד" הבישוף האנגליקני בירושלים ווסטון "התנצל" פומבית על הפינוי היזום וטען שבמובן מסוים היה "חבל שהיינו צריכים לתת להם לעזוב... הנוצרי העברי מהווה את התקווה עבור הארץ". על פניו, הבישוף ציין שהיה רצוי שהיהודים המאמינים בישוע יישארו במדינת היהודים, אך בדבריו ציין גם שלאנגליקנים הייתה "בעיה", וניתן להבין שזו הייתה "הבעיה היהודית". "הבעיה היהודית" אכן הטרידה את הכנסייה, גם כאשר היהודים נמצאו במעגל הפנימי שלה במעמד של "יהודים מומרים", ואולי אף ביתר שאת דווקא בשל עובדה זו. אנשי כנסייה ומיסיון חזרו וניסחו את עמדתם בצורה ברורה: "המטרה היא לנסות ולהגשים את החזון של פולוס באשר לקהילת המשיח (Body of Christ), אשר בוודאי צריך ליישמו בכנסייה המקומית של ארץ ישראל, שבה אין יהודי ואין יווני".

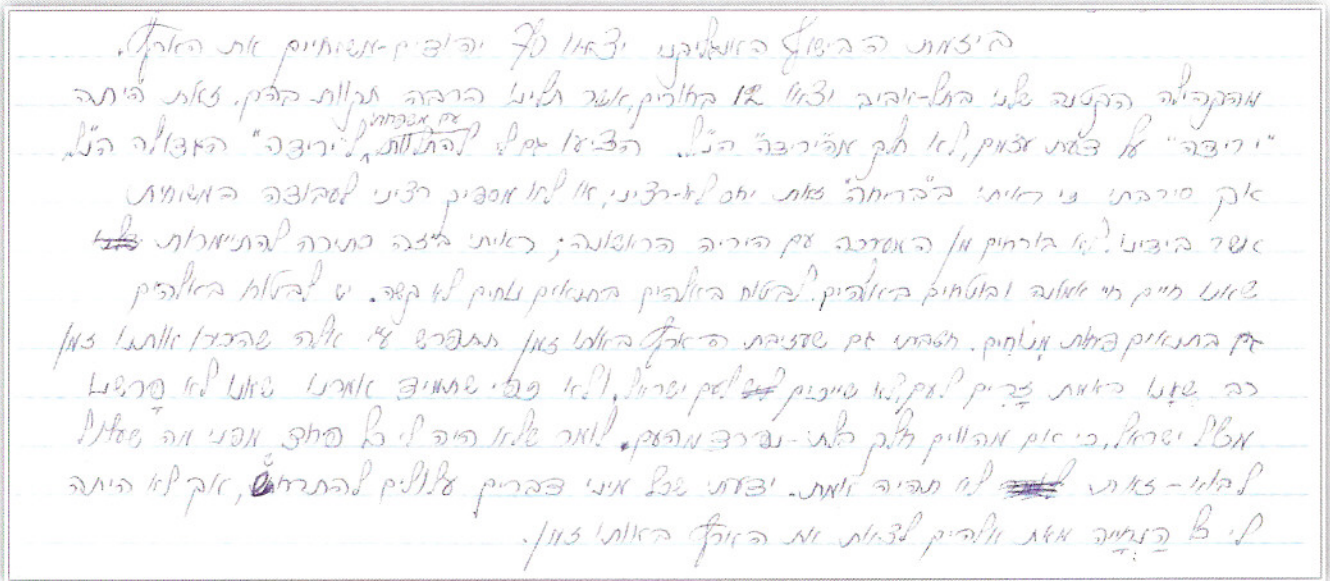
דברים אלה מדברים בעד עצמם. לפיכך, כאשר ב-1948 נוצרו נסיבות ריאליות להחייאת 'כנסייה יהודית' ריבונית בארץ ישראל, ערש המשיחיות, ועוד במדינה יהודית ריבונית, התמודדו כנסיות הגויים עם "הבעיה היהודית הפנימית" באמצעות מעשה הברחה של "מבצע חסד". כלומר, מעבר להיבט ההומניטרי שהוצג קבל עם ועדה, היו למבצע גם מניעים אחרים שניצבו מאחורי הקלעים. בפועל שאפו הכנסייה וארגוני המיסיון להחליש את האפשרויות להתארגנות עצמאית של יהודים משיחיים על בסיס יהודי-לאומי. ייעודם לשמש שליחים שמעידים על אמונתם לבני עמם בפלשתינה-א"י וברחבי תבל הוא רק מתוך כנסייה אגליקנית, לותרנית או בפיטיסטיית, ולא כגוף יהודי נפרד.

הציונות ו"כנסייה עברית משיחית"

מאחר שרוב רובם של היהודים/העברים הנוצרים (Hebrew Christians) בארץ ישראל המנדטורית ראו את עתידם בתוך הכנסיות ההיסטוריות ולכן עלו על מסלול ידוע של התבוללות, גם לא העסיקה אותם השאלה של כינון "כנסייה עברית משיחית לאומית" בארץ ישראל. רוח גבית לעמדה זו של המתבוללים הגיעה גם מצד הבישוף האנגליקני בירושלים, גראהם בראון, שלא ראה הצדקה תיאולוגית לייסוד "כנסייה עברית משיחית" נפרדת עבור העברים הנוצרים בארץ, ולכן גם לא היה מעוניין לעודד את "המומרים", כלשונו, לבסס את זהותם היהודית, במיוחד כאשר אלו ביקשו לעלות ארצה כיהודים. כזכור, באותם ימים רק מיעוט היהודים תלמידי ישוע נקראו 'יהודים משיחיים' והשם הרווח אז היה "יהודים נוצרים" או "עברים נוצרים".

וכך, יודגש, בשנים שקדמו ל"מבצע חסד" לא הייתה כלל תמימות דעים בתוך הכמורה האנגליקנית הבכירה בנוגע ללגיטימיות התיאולוגית של "כנסייה עברית משיחית". למעשה נשללה אפשרות זו במיוחד בארץ ישראל, שבה, כך נטען, "הופעלו פיתויים רבים על נוצרים עברים כדי שישובו לחיק היהדות". ראשי המיסיון הלונדוני (CMJ) הביעו את התנגדותם החד-משמעית לכינונה של "כנסייה יהודית" עצמאית, אם כי ביטאו זאת רק במעגל הפנימי של אנשי הכנסייה. הם נזהרו מאד שלא לבטא עמדה זו קבל עם ועדה, שכן מסיבות של תקינות פוליטית הדברים לא היו מתקבלים בעין יפה, במיוחד לאחר השואה, ובתקופה שבה העם היהודי היה על סף מימוש שאיפתו לבית לאומי בארץ ישראל. ומצד שני, קהילת הפלשתינים האנגליקנים עלתה במספרה ובהשפעתה לאין ערוך בהשוואה לקבוצה הקטנה של היהודים הנוצרים. במקביל לכך, הערבים-הנוצרים בארץ - על עדותיהם וקבוצותיהם - ראו את עצמם כיורשים הלגיטימיים של הקהילה הנוצרית הקדומה ובעלי הרציפות הפיזית בערש הנצרות. מנקודת ראות זו הקיום של מדינה יהודית, ובתוכה קהילה יהודית משיחית ריבונית, לא היו בעיני הנוצרים הפלשתינים אלא בבחינת איום על מעמדם וזהותם המקומית. אולם ככל שהמיעוט הלאומי בקרב היהודים המשיחיים בכל זאת אימץ לעצמו זהות ציונית תנ"כית, ואף שאף לממש זהות זו כחלק מחברה דוברת עברית בארץ ישראל, התחדדה בכנסיות הגויים השאלה באשר למעמדם התיאולוגי נוכח הגוף האוניברסלי של המאמינים.

למעשה, כבר בשלהי המאה ה-19, וביתר שאת בזמן המנדט בארץ ישראל, העסיקה את התיאולוגים האנגליקנים השאלה: האם, ועד כמה, עלול קיומה של "כנסייה יהודית משיחית" לערער את הסטאטוס-קוו ההיסטורי במערכת הכנסייתית הכלל עולמית? כל אימת שהיהודים המשיחיים ניסו לייסד "כנסת עברית משיחית" משלהם, תוך כדי הגדרת עיקרי-אמונה בשפה העברית, ראו בכך התיאולוגים מאמות העולם איום על המעמד הפטרונאלי שלהם. נושא עקרוני זה התחדד עוד יותר כאשר אפשרות זו הפכה לריאלית בארץ ישראל, ועוד בירושלים - "אם כל הכנסיות" - המוקד היוקרתי ומקור הסמכות של כל הכנסיות שראות את עצמן כיורשתה.

קטע ממכתב מאת שלמה אוסטרובסקי אל גרשון נראל מיום 7 בפברואר 1990

מוסדות המדינה שבדרך, הרי שבמקרה של היהודים המשיחיים יזמו הבריטים פעולה חד צדדית משלהם ולא אפשרו את המשך קיומה של הקהילה המקומית שהייתה נתונה להשפעתם, מה גם שברובה קהילה זו לא הייתה לאומית-ציונית. לכן, קבעו אנשי הכנסייה את העובדות בשטח. לנושא זה השלכות היסטוריות רבות, במיוחד בתחום המעמד והתפקיד של יהודים וגויים במסגרת ההגדרה העצמית של הכנסייה האוניברסלית.

אולם בסופו של דבר, אנשי הכנסייה לא הותירו אחריהם בארץ חלל ריק. למיעוט של כשני התריסרים שהעדיפו להישאר הצטרפו יהודים משיחיים ציוניים שעלו ארצה בגלי העלייה שלאחר קום המדינה. הם ייסדו קהילות חדשות ללא תלות בכנסיות ההיסטוריות. למרות הזיקה המקבילה של יהודים חסידי ישוע לשני עולמות - היהדות והנצרות - הרי שבעצם הגדרתם העצמית הם יצרו קבוצת זהות העומדת בפני עצמה. קטגוריה זו קיבלה ביטוי בערך "משיחי" במילון של אבן-שושן.

על פי הזיכרונות של מי שסירבו להתפנות במבצע, הרי שהפינוי/הברחה/ההתפנות ב-1948 היה כתם שחור של "שיירת מנוסה ידועה לשמצה". זה היה בעיניהם צעד של חוסר אמונה ושל חוסר פטריוטיות. מעבר לכך, יתכן ש"מבצע חסד" תרם לדעה שנפוצה בעשורים הראשונים לקיום המדינה שבאמצעות המיסיון ניתן להשיג כרטיס לחו"ל, ובדרך זו לפתור כביכול בעיות אישיות וכלכליות. בשנות החמישים, השישים ואף השבעים של המאה העשרים נכרכו ביחד המונחים "מיסיון" ו"ירידה מהארץ". אך היבטים אלה ואחרים במדינת ישראל, כגון עלייה לפי "חוק השבות", שייכים כבר לדיון אחר. Ω

© 2009. כל הזכויות שמורות לגרשון נראל.

סיכום

במהלך "מבצע חסד" נחשפה בחלקה בלבד הקוטביות בין שתי גישות במערכת היחסים בין הכנסיות ההיסטוריות לבין היהודים המשיחיים, בין מי שדגלו בהתבוללות היהודים, לבין מי שתמכו בעיצוב זהות יהודית משיחית לאומית וריבונית. הפינוי של יהודים נוצרים הנוטים להיטמעות מארץ ישראל לאנגליה והפיזור של חלקם לארצות אחרות, שירת למעשה את הגישה שדגלה בהתבוללות. היה זה פינוי או "הברחה" בכיוון אחד בלבד (one way ticket), ללא סידורים מראש לגבי שובם לארץ. במבט לאחור נשאלת אפוא השאלה: האם היו אצל המפנים ואצל המפונים ציפיות כלשהן על אודות "עזיבה זמנית" בלבד? האם דיברו בכלל על אודות "חזרה קולקטיבית לארץ" לכשיירגעו הרוחות?

מהתעודות עולה שלא נעשו הכנות בעוד מועד לקראת אפשרות שהמפונים יתארגנו מחדש וישובו. אמנם לאחר שהמפונים הגיעו לאנגליה דובר על "הגירתם מחדש", אך לא צוין במפורש הגירה לאן, וזו יכלה להיות לכל מקום בעולם. הרושם שמתקבל מהמסמכים הוא שמראש נוצר 'תיאום ציפיות' בין הכוונה האישית של רוב המפונים המתבוללים להתפזר באופן אישי, לבין כוונת המפנים לפזר את הקהילות כגוף אורגני. קרי, "מבצע חסד" בשום אופן לא היה פינוי כפוי.

לראשי הכנסייה האנגליקנית היה ברור: במדינתם ישיגו היהודים ריבונות ועצמאות פוליטית; ובמקביל לכך, גם היהודים המשיחיים הלאומיים יגיעו בסופו של דבר להגמוניה תיאולוגית ולריבונות דתית. בשני המקרים, החילונית והדתית, נמנעו הבריטים מלהעביר את השלטון על מגש של כסף, אך בשעה שבצד החילונית הם נאלצו, בלית ברירה, לעזוב את השלטון בידי

© כל הזכויות שמורות למחברים. אין להעתיק מאמרים אלה או חלקים מהם, ללא רשות בכתב ממערכת 'זאת הברית'.
 עורכים: גרשון נראל וחנן לוקץ   מרכזת ועורכת לשונית: שרה נראל   עיצוב גרפי: ישי נראל

האגודה הארץ-ישראלית של היהודים המשיחיים
 ת"ד 40192, מבשרת ציון 90805 טל' 02-5791087 פקס: 02-5349052
 דואר אלקטרוני: mjai@netvision.net.il אתר: www.mjai.org